

Karpatsko-dukelská operace v jihovýchodním Polsku a na severovýchodním Slovensku na podzim roku 1944 měla spojit povstalecké síly Slovenského národního povstání se sovětskými armádami. Operace však skončila velkými ztrátami, a tak se v čs. jednotce ocitl i Mikuláš Ganišin.

8. září 1944 v 6.40 začala operace mohutnou raketovou, dělostřeleckou a minometnou přípravou a dvě hodiny poté vyrazila vojska 38. sovětské armády se značnou podporou letectva do útoku. 9. září je následovaly 1. gardový jezdecký sbor, 1. československý armádní sbor v SSSR a 25. tankový sbor. Odpor německých jednotek však sílil a Němcům se dařilo zdržovat postup sovětských a československých jednotek.

Boje vrcholily 20. září, kdy 1. gardová armáda překročila hlavní karpatský hřeben a vstoupila na československé území. Jednotky prvního sledu z 3. horského střeleckého sboru 21. září 1944 osvobodily první slovenskou obec Kalinov a čs. jednotkám se po dalších bojích podařilo překročit Dukelský průsmyk. I v příštích dnech se však odehrávaly těžké boje, avšak Sovětům a Čechoslovákům postup na slovenské území byl velmi pomalý a nevýrazný. Navíc se právě v té době německým vojskům podařilo potlačit povstaleckou armádu na středním Slovensku, a tak byla Karpatsko-dukelská operace zastavena a československé a sovětské jednotky přešly 28. října 1944 do dočasné obrany.

Ztráty Sovětů a Čechoslováků byly velké. Padlo 19 000 sovětských vojáků, 1800 příslušníků 1. čs. armádního sboru, 4500 jich bylo raněno a sbor přišel o 90 % velitelů. Po takových ztrátách jednotky potřebovaly doplnit své stavy, a to i slovenskými muži z území, na které dočasně pronikly.

Mikuláš Ganišin

Již pětadevadesátiletý Mikuláš Ganišin se narodil 25. 10. 1922 v obci Príslop na Slovensku a dodnes si pamatuje, jak byl 16. listopadu 1944 odeslán k 1. čs. armádnímu sboru v SSSR. *„Pokud si správně pamatuji,“* řekl mi při našem setkání, *„tak to bylo 16. 11. 1944, když sověští vojáci vybrali z naší vesnice pět chlapců ve věku od 19 let. Mezi nimi jsem byl i já a musel jsem se dostavit k domu starosty obce. Tam nás hlídal ozbrojený voják i následující noc, kterou jsme strávili ve starostově domě. Ráno nás pod palbou německých děl odvedli směrem k polským hranicím. Tam už bylo po boji, cestou se naštěstí nikomu nic nestalo. V tomto prostoru se pohybovalo mnoho sovětských bojových vozidel a náš sovětský voják jednoho z nich zastavil a dále jsme pokračovali vojenským automobilem až do Baligradu v Polsku. Po přenocování jsme pěšky pokračovali do města Sanok. Zde jsme byli umístěni v internačním táboře, ve kterém bylo asi 7 000 mužů různých národností. Večer k nám přišel kapitán československé armády, u*

kterého jsme se nechali zapsat do seznamu. Poté jsme opustili internační tábor a jeli do města Rimanov u Krosna. Tam sídlil 1. československý armádní sbor, kterému tehdy velel generál Ludvík Svoboda. “

Mikuláš Ganišin zde absolvoval měsíční kurz pro telefonisty. Naučil se pokládat linky telefonního vedení po stromech a přes cesty v bojových podmínkách.

„To, že jsme v bojových podmínkách, jsem si plně uvědomil ve chvíli, kdy voják od 1. roty šlápl při kladení telefonní linky přes zahradu na pěchotní minu. Stalo se to asi 10 metrů ode mne, takže jsem viděl, jak jeho utržená noha vyletěla asi 5 metrů do výšky. Zdravotníci zraněného vojáka ošetřili a odvezli a já jsem zjistil, jaké jsem měl obrovské štěstí. Střepina miny, velikosti nehtu na palci, mi proděravěla kapsu vojenského pláště a blůzy, ve které jsem náhodou měl schované celé čerstvě nafasované mýdlo, a to ji zastavilo. Po dalších dvou dnech výcviku nás již poslali na frontu,“ vzpomíná Mikuláš Ganišin.

Posléze byl nasazen do bojů na východní frontě. Prošel boji u Prešova, Levoči, Popradu, Liptovského Mikuláše, Vrútek, Žiliny, a dále přes Moravu do Prahy. Za bojové nasazení mu bylo uděleno třináct československých a sovětských medailí.

Po demobilizaci si Mikuláš Ganišin dlouhodobě léčil omrzliny obou nohou, které utrpěl ve válce. Po vyléčení se vrátil do svého rodiště, aby pomohl rodičům při obnově rodinného hospodářství. V roce 1948 se oženil s Annou Seňkovou.

V rámci náboru pro obnovu Ostravska přijal nabídku práce na výstavbě Žermanické přehrady. Později se za ním přistěhovala i manželka se dvěma dcerami a časem se jejich rodina rozrostla o další dvě dcery. Po dostavění Žermanické přehrady Ganišinovi na severní Moravě zůstali. Usadili se v obci Lučina a Mikuláš Ganišin pracoval až do odchodu důchodu ve Válcovnách plechu ve Frýdku-Místku. Ve volném čase se staral o zahradu a malé hospodářství. Radost mu dnes dělá šest vnučat a sedm pravnoučat. Přes svůj vysoký věk je četař ve výslužbě Mikuláš Ganišin stále aktivní. V letošním roce se dokonce zúčastnil 5. ročníku Legionářského marše v Bystřici nad Olší, kde převzal Legionářskou poctu od Československé obce legionářské jednoty Frýdek-Místek, jejíž členové si cení jeho skromnosti, pracovitosti a váží si odvahy, kterou prokázal v době války proti nacismu.

A co vzkazuje mladé generaci?

„Aby se poučila z historie a nikdy nedovolila, aby se opakovaly hrůzy války, které jsem já osobně musel prožít.“

Petr Majer, foto autor a archiv autora

{phocagallery view=category|categoryid=187|limitstart=0|limitcount=0}